

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Kriveczky György ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Molnár Emőke ügyvéd által képviselt alperes ellen közalkalmazotti jogviszony megszüntetése jogellenességének megállapítása iránt a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróságon 4.M.267/2007. szám alatt megindított és a Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.21.980/2009/8. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.21.980/2009/8. számú ítéletének a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 4.M.267/2007/27. számú ítélete alperest terhelő kamatfizetésre vonatkozó rendelkezéseit helyben hagyó, valamint az alperest 5.072.835,- forint után 2008. szeptember 1-től járó késedelmi kamat megfizetésére kötelező részét hatályon kívül helyezi. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 40.000 (negyvenezer) forint és 10.000 (tízezer) forint ÁFA felülvizsgálati eljárási rész költséget.

A felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

I n d o k o l á s

A Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság a 4.M.267/2007/27. számú ítéletében megállapította, hogy a felperes 2004. július 1-jén határozatlan időre létrejött közalkalmazotti jogviszonyát az alperes 2007. március 31-én jogellenesen szüntette meg, és ennek megfelelően marasztalta az alperest az anyagi jogkövetkezmények és késedelmi kamat tekintetében.

A megállapított tényállás szerint a felperes korábbi munkáltatója és az alperes 2004. február 6-án megállapodtak abban, hogy a határozatlan idejű közalkalmazotti jogviszonyban álló felperes 2004. március 1-től kezdődően régész-muzeológus munkakörben alpereshez kerül áthelyezésre. Az áthelyezést követően a felperes első kinevezése 2004. június 30-ig tartó határozott időre szólt,

majd az alperes egymást követően több, változó időtartamú határozott időre szóló kinevezés útján tartotta fenn a felperes jogviszonyát. Az alperes a 2007. március 31-én lejáró kinevezést követően a felperest újabb egy hónapra kívánta kinevezni, amelyet a felperes nem fogadott el, és ekkor az alperes a határozott idő lejártára hivatkozva felszámolta a jogviszonyt.

A felperes keresetében a közalkalmazotti jogviszonya jogellenes megszüntetése alapján kérte az alperes marasztalását a Kjt. 34. §-a szerinti jogkövetkezmények tekintetében. Kérte annak megállapítását, hogy az alperesnél fennállt közalkalmazotti jogviszonya határozatlan időre jött létre, a határozott idejű kinevezéseknek, a meghosszabbításoknak nem volt törvényes alapja. Arra hivatkozott, hogy jogviszonya határozatlan idejűvé alakult át, mivel a határozott idő lejártát követően, 2007. április 1-től a munkáltató tudomásával tovább dolgozott.

Az alperes ellenkérelmében kifejtett álláspontja szerint a határozott idejű közalkalmazotti jogviszony lejártát követően a felperes az alperes részére már nem végzett munkát, egyébként pedig évek óta nem kapott ásatási engedélyt, munkájával kapcsolatban hiányosságok, kifogások merültek fel. A elévülés három éves jogvesztő határidejére figyelemmel a felperes áthelyezésének körülményeit már nem lehet figyelembe venni, kinevezéseivel szemben pedig a felperes egyszer sem élt jogorvoslattal.

A munkaügyi bíróság ítéletében a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 2. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 79. § (1) és (2) bekezdésére utalva kifejtette, hogy a felperes jogviszonya - a határozott idejű kinevezés jogszerű meghosszabbítására vonatkozó törvényes érdek hiányában - 2004. július 1-től kezdődően határozatlan időtartamra jött létre.

A jogellenes intézkedés jogkövetkezményei körében a Kjt. 34. § (3) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperesnek az ítélet jogerőre emelkedéséig járó elmaradt munkabére, felmentési időre járó átlagkereset, a végkielégítés, hat havi átlagkereset, valamint a késedelmi kamat megfizetésére.

Az alperes fellebbezésében a munkaügyi bíróság ítéletének megváltoztatását amiatt kérte, hogy az Mt. 79. §-a a közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében nem alkalmazható. A felperes határozatlan idejű kinevezése határozott idejűvé alakításának sem volt törvényi akadálya, különösen azért, mert a felperest mindig egy meghatározott feladat elvégzésére alkalmazták. A munkák megkezdése és folytatása a mindenkor bizonytalan költségvetési fedezethez, valamint az ásatási engedély megszerzéséhez volt kötve. További hivatkozása szerint a felperes

keresetében a határozott idejű jogviszony létrejöttét, továbbá annak többszöri meghosszabbítását nem kifogásolta, hanem pusztán arra hivatkozott, hogy a néhány napos „rádolgozás” folytán az határozatlan idejűvé alakult át.

Sérelmezte azt is, hogy a munkaügyi bíróság ítélete a felperes keresetén túlterjeszkedve kötelezte késedelmi kamat megfizetésre.

A felperes fellebbezése a 20 évet meghaladó közalkalmazotti jogviszonya alapján fizetendő juttatásokra és a keresetvesztesége felemelésére irányult.

A Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.21.980/2009/8. számú jogerős ítéletében a felperes részére járó elmaradt munkabér összegét 10.512.577 forintra felemelte, ebből 5.072.835 forint után 2008. szeptember 1-től késedelmi kamatot állapított meg, egyebekben - annak indoklását részben megváltoztatva - az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A megyei bíróság álláspontja szerint a Kjt. 26. § (3) bekezdése alapján a felperes 1984. szeptember 1-én keletkezett közalkalmazotti jogviszonya az alperesnél - mint határozatlan idejű közalkalmazotti jogviszony - megszakítás nélkül folytatódott, mivel az áthelyezésről szóló megállapodásban még utalás sincs arra, hogy a felperes áthelyezése helyettesítés, vagy meghatározott feladat céljára határozott időre történt volna. Erre vonatkozó közös megállapodás hiányában a Kjt. 21. § (2) bekezdés alapján a felperest csak helyettesítés, illetve meghatározott eseti feladat ellátása miatt lehetett volna határozott időre kinevezni, a határozott idejű kinevezések semmissége folytán (Mt. 8. §) az elévülés nem következett be. A másodfokú bíróság továbbá utalt arra, hogy az alperes eljárása az Mt. 4. §-a szerinti joggal való visszaélést is megvalósított, amit akkor is orvosolni lehet, ha az Mt. 79. § (4) bekezdése a közalkalmazotti jogviszonyban valóban nem alkalmazható. A marasztalási összegeket a 20 évet meghaladó jogviszony alapján állapította meg.

A jogerős ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmében az alperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a felperes keresetének teljes elutasítását, és a perköltségben történő marasztalását kérte.

Álláspontja szerint a Kjt. 24. § (2) bekezdésében foglalt kizáró rendelkezés miatt a munkaügyi bíróság ítélete megalapozatlanul hivatkozott az Mt. 79. § (1), (2) és (4) bekezdésére. Ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a jogalap tekintetében helybenhagyó jogerős ítéletet sem lehet megalapozottnak tekinteni.

A kinevezési okmány kötelező tartalmi elemeit illetően a Kjt. 21. § (3) bekezdésében foglaltaknak eleget tett. A 42.EH és az

LB.Mfv.I.10.667/1994. számú eseti döntésre utalva arra hivatkozott, hogy a felek a munkavégzés egyéb feltételeiről - a jogviszony határozott időtartamáról - szóban állapodtak meg, amelyet az Mt. 6. §-a alapján alaki kötöttség nélkül is meg lehet tenni, a megállapodást a felek elfogadták, ezért az érvényessé vált. A felperes keresete csupán a 2004. március 16-ai megállapodásra hivatkozva állította, hogy jogviszonya határozatlan időre jött létre, és nem kifogásolta, hogy kinevezésében nem szerepelt az általa ellátott konkrét feladat. Éppen azért került sor a felperes alkalmazására, mert olyan szakemberre volt szüksége, aki a szakhatóság által kiadott ásatási engedéllyel rendelkezett az ... autópálya építési nyomvonalán szükségesnek mutakozó feltárásokra.

A felperes a kinevezés érvénytelenségére nem hivatkozott, illetve igénye e jogcímen egyébként is elévült. A felperes a további egy hónapra vonatkozó határozott idejű közalkalmazotti jogviszony létesítése alkalmával az elmulasztott dokumentációs hiányosságok pótlására kapott volna lehetőséget, így ez sem lett volna jogellenes.

Kiemelte, hogy a munkaügyi bíróság a felperes kereseti kérelmében foglaltakra tekintettel tájékoztatta a feleket a bizonyítási teherről, azonban a másodfokú eljárásban felmerült kérdések körében - erre vonatkozó megfelelő tájékoztatás hiányában - esélye sem volt annak bizonyítására, hogy a felperest az általa megjelölt, meghatározott feladat ellátására nevezte ki.

Hivatkozott a Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésére, továbbá arra is, hogy a felperes sem keresetében, sem fellebbezésében nem érvényesített követelést a marasztalási összeg kamatának megfizetésére vonatkozóan, az eljárás bíróságok Pp. 215. §-a és a Pp. 253. § (3) bekezdésében foglaltakkal szemben alaptalanul kötelezték fizetésre e jogcímen.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § /1/ bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem kisebb részben megalapozott az alábbiak szerint.

A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következően a Legfelsőbb Bíróság csak a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között, továbbá az ott megjelölt jogszabályok körében vizsgálhatja a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát (BH2002. 490.).

A felperes keresete folytán abban a kérdésben kellett a bíróságoknak határoznia, hogy a felperesi közalkalmazotti jogviszonya érvényesen határozott időre jött-e létre, és megszűnését illetően a Kjt. 25.§ (1) bekezdés a) pontjában foglaltak alkalmazása jogszerű volt-e.

A felperes keresetének csupán egyik indoka volt, hogy a határozott idejű szerződésének lejártát követően munkáltatója tudtával tovább dolgozott, ezen túlmenően mindvégig arra is hivatkozott, hogy jogviszonya - az áthelyezésére vonatkozó okirat eltérő tartalma hiányában - határozatlan időre jött létre, illetve az áthelyezését követő határozott idejű kinevezések - amelyekre 2004-2005-ben félévente, azt követően évente kerül sor - jogszabálysértőek, jogos érdekének csorbítására irányultak.

Az alperes sem vitatta, hogy a felperes korábbi munkáltatójával létesített közalkalmazotti jogviszonya az áthelyezés előtt határozatlan idejű volt, és az áthelyezésre vonatkozó, 2004. február 6-án létrejött okirat a jogviszony e minőségének megváltozására nem tartalmaz semmilyen utalást.

Sz. T. tanúvallomása szerint az egymást követő határozott idejű kinevezések oka az volt, hogy a gazdasági igazgató megtagadta a határozatlan időre szóló kinevezések ellenjegyzését, ezért az alperes a munkavállalóit határozott időre szóló kinevezéssel foglalkoztatta (4. M. 267/2007/18. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldal, 1. bekezdés: „Ez volt a rendszer, senkit nem vettek fel akkor határozatlan idővel, ugyanis a határozatlan idejű kinevezettől nehéz megválni.”). A munkaügyi bíróság a tanú ezen nyilatkozatára figyelemmel kötelezte az alperest az egymást követő határozott idejű kinevezések indokoltságának, valamint annak igazolására, hogy a ... Igazgatóságának költségvetése a felperes kinevezésének időtartamát mennyiben befolyásolta. Az alperes ezért alaptalanul sérelmezte, hogy nem kapott lehetőséget a bizonyításra a határozott idejű kinevezések okát illetően.

Az alperes a kinevezés határozott idejének indokaként a 21. sorszámú, és a 22/A/1. sorszám alatt csatolt előkészítő irataiban a felperes 2004-ben elkövetett szakmai dokumentációs hiányosságaira, és a 2005-ben megindított - utóbb a felperes vétlenségét megállapító - fegyelmi eljárásra hivatkozott. Dr. F. Gy. tanú vallomása szerint az intézkedés oka az volt, hogy egy bekövetkező létszámleépítés esetén megelőzzék az elküldendő közalkalmazottak felmentésével kapcsolatos „kellemetlenségeket” (4.M.267/2007/27. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal 6. bekezdés).

A másodfokú bíróság helytálló megállapítása szerint az olyan határozott időre szóló kinevezés, amely csak a határozott idő

tartamát és egy adott munkakört jelöl meg, érvényesen nem minősülhet határozott időre szóló kinevezésnek, mert nem tartalmazza a Kjt. 21. § (2) bekezdése szerinti feltételeket. Ezért a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül hagyta figyelmen kívül az alperes az előbbieknek ellentmondó hivatkozását, miszerint a régész-muzeológus munkakört betöltő felperest meghatározott feladat ellátása céljából nevezték ki határozott időre.

Annyiban helytálló volt a felperesi érvelés, hogy az elsőfokú bíróság tévesen vette alapul a közalkalmazotti jogviszonyban nem alkalmazható Mt. 79. § (4) bekezdését, ezt azonban a másodfokú bíróság észlelte, és e körben megfelelően módosította az elsőfokú ítélet indokolását tartalma szerint értékelve a keresetet.

Amennyiben valamely megállapodás munkaviszonyra vonatkozó szabályba, vagy egyébként jogszabályba ütközik, tehát semmisség okán (a közalkalmazottak tekintetében is alkalmazandó Mt. 8. § (1) bekezdés, 9. §) érvénytelen, erre bárki határidő nélkül hivatkozhat. Semmis megállapodás esetén az érvénytelenségi ok önmagában kiváltja az érvénytelenséget anélkül, hogy erre alapítva bárki megtámadná a megállapodást, perbeli esetben a felperes kinevezéseit.

Miután a felperes jogviszonyát az előbbiekben kifejtettek szerint határozatlan idejűnek kell tekinteni, helytállóan állapította meg a jogerős ítélet a közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszüntetését és annak Kjt. 34. § (5) bekezdése szerinti jogkövetkezményeként, hogy a közalkalmazotti jogviszony a jogellenességet megállapító határozat jogerőre emelkedése napján szűnt meg. A felperes a jogviszonya jogellenes megszüntetésével összefüggő kereseti kérelmét az általános bírói gyakorlat szerint a három éves általános elévülési időn belül (Mt. 11. § (1) bekezdés) az érvényesíthető jogok korlátozása nélkül bármikor előterjeszthette (BH 1998.507.).

A Pp. 215. §-a, és a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján helytállóan hivatkozott azonban az alperes arra, hogy az eljáró bíróságok a felperes határozott kereseti kérelme, illetve keresetfelemelése hiányában, tévesen kötelezték késedelmi kamat megfizetésére.

Ennek megfelelően a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a Fejér Megyei Bíróság Mf.21.980/2009/ számú ítéletét a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 4.M.267/2007/27. számú ítéletének az alperest terhelő kamatfizetésre vonatkozóan helyben hagyó, valamint a jogerős ítéletnek az alperest 5.072.835,- forint után 2008. szeptember 1-től járó késedelmi kamata megfizetésére kötelező részét hatályon kívül helyezte. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

*Az alperest kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárási
részköltsége megfizetésére a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján maguk
viselik. A felülvizsgálati eljárás illetéke az illetékekről szóló
1990. évi XCIII. Törvény 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján az
állam terhén marad.*

Budapest, 2011. április 6.

*Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr.
Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

bírósági tisztviselő